

Asia: VN/6567/2022

Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta sekä hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2023

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamistavasta ja aikataulusta (valtioneuvoston asetus) (liitteet 1 ja 2)

Liitteessä 1 on luonnos valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta. Liite 2 on asetusmuistio. KKV:llä ei ole kommentoitavaa raportoitavien tietojen toimittamistapaan ja aikatauluihin.

2. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän talousraportoinnin kokonaiskuvasta (esitetyt raportointikokonaisuudet ja niiden sisällöt) ja siihen liittyvästä valtiovarainministeriön asetuksesta (liitteet 3, 4, 5 ja 8, taulukkomallit)

KKV pitää tärkeänä, että Valtiovarainministeriön (VM) asetusluonnoksessa otetaan huomioon kilpailulain 30 d §:ssä tarkoitettu eriyttämismääräys ja sen edellyttämät tiedot, jotta asetus olisi tältä osin yhdenmukainen kuntien taloustietojen raportointia koskevan VM:n asetusluonnoksen kanssa. Lakiin hyvinvointialueista (611/2021) sisältyvä säännös taloustietojen raportointivelvoitteesta (120 §) on yhdenmukainen kuntalain vastaavan säännöksen (120 a §) kanssa ja kilpailulain 30 d §:ää sovelletaan 1.1.2023 alkaen myös hyvinvointialueisiin. KKV katsoo siten, että kilpailulain 30 d §:ssä tarkoitettut tiedot kuuluvat myös hyvinvointialueita koskevan lain 120 §:ssä säädetyn tietojen raportointivelvoitteen piiriin. Näin ollen on myönteistä, että VM:n asetusluonnoksessa ja sen liitteissä on otettu huomioon kilpailulain 30 d §:n edellyttämä tilinpäätöksen liitetietona esitettävä tuloslaskelma. Kilpailulain 30 d § kuitenkin edellyttää tilinpäätökseen liitettäväksi tuloslaskelman ohella myös kustannuslaskennan kuvauksen, joka helpottaa tuloslaskelman tulkintaa. Kustannuslaskennan kuvaus ei vielä sisälly asetusluonnoksessa määriteltyihin tietosisältöihin ja siten automaattisen raportoinnin piiriin. KKV kannattaa sen lisäämistä raportoitaviin tietosisältöihin myöhemmin, mikäli se on teknisesti mahdollista.

Liitteessä 3 kuvataan Hyvinvointialueen (ml. Helsinki) raportoinnin kokonaiskuva. Liitteessä 4 kuvataan valtiovaraministeriön asetusluonnos. Asetuksen 4 § kohdan 11 mukaan, sovellettaviin raportointikokonaisuuksiin kuuluvat hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tytäryhteisöt, osakkuusyhteisöt ja muut yksiköt. Asetuksen 4 § kohdan 12 mukaan, sovellettaviin raportointikokonaisuuksiin kuuluvat kunnan ja kuntayhtymän kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta. Liite 5 on asetusmuistio. Liite 8 on luonnos kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan raportointia koskevasta AURA-käsikirjan ohjeistuksesta.

KKV kiinnittää huomiota asetusluonnoksen 4 §:n 2 momentin sanamuotoon, jonka mukaan hyvinvointialueen on toimitettava hyvinvointialueiden ja kuntien taloustietovarantoon seuraaviin raportointikokonaisuuksiin kuuluvat tiedot siltä osin, kuin ne on määritelty pakollisiksi raportointikokonaisuuksia koskevissa määräyksissä. Raportointikokonaisuuksia ja niiden pakollisuuden määräyksiä todetaan noudatettavan sellaisina, kuin ne on julkaistu XX päivänä xxkuuta 2022 Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämässä Avoin data -verkkopalvelussa.

KKV toteaa, että hyvinvointialueesta annetun lain 120 §:ssä tarkoitettujen tietojen raportointiin sovellettavasta tietosisällöstä ja sitä koskevasta raportointivelvollisuudesta tulisi säätää selkeästi jo asetuksessa, jotta ei synny epäselvyyttä siitä, mitä tietoja hyvinvointialueella on lopulta velvollisuus raportoida Valtiokonttorin järjestelmään.

KKV kiinnittää myös huomiota asetuksen 4 § momentin 1- kohtaan, jossa on mainittu muun muassa osakkuusyhteisöt. Kilpailulain 30 d §:ssä säädetty eriyttämisvelvoite koskee osakkuusyhteisöjä ainoastaan, jos niiden voidaan katsoa olevan julkisyhteisön tosiasiallisessa määräysvallassa kilpailulain 30 a §:n mukaisesti.

KKV pitää myönteisenä, että liitteessä 8 esitetty luonnos ottaa myös huomioon kilpailulain 30 d §:n mukaiset yksikkökohtaiset tuloslaskelmat. KKV kuitenkin toteaa, että eri yksiköiden toiminnasta kootun tuloslaskelman yhteydessä olisi läpinäkyvyyden toteutumiseksi syytä esittää myös, minkä yksiköiden luvut se sisältää.

3. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tilikartasta (liite 6)

Liitteessä 6 kuvataan hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tililuettelo.

KKV toteaa, ettei kilpailulaissa määritellä eriytettyjen laskelmien esittämiskaavaa, mutta kilpailulain 30 d §:n esitöiden¹ mukaan seuraavien edellytysten tulee täyttyä: Eriytettyyn tuloslaskelmaan on sisällytettävä kaikki toimintokohtaiset tulot ja menot. Tuloslaskelman tulee myös antaa oikea kuva markkinoilla kilpailutilanteessa harjoitettavan taloudellisen toiminnan kannattavuudesta, kun sitä tarkastellaan itsenäisenä toimintona.

4. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän palveluluokituksesta (liite 7)

Liitteen 7 osalta KKV on tarkastellut esitettyjä palveluluokituksia ja niiden muutoksia. KKV toteaa, että Kilpailulain 4 a luvussa taloudellisen toiminnan käsite tarkoittaa tavaroiden ja palveluiden tarjoamista markkinaympäristössä. Käsite on yhtenäinen Euroopan Unionin oikeudessa. Julkisen

sektorin on arvioitava itse, milloin se toimii samoilla markkinoilla yksityisten yritysten kanssa ja määritellä omasta toiminnastaan ne palvelut ja tuotteet, jotka suuntautuvat markkinoille. Taloudellista toimintaa ei ole esimerkiksi julkisen vallan käyttäminen tai viranomaistoiminta, julkisesti rahoitettu ja valvottu koulutus tai solidaarisuuteen perustuva terveydenhuolto.

KKV toteaa, että on mahdollista, että jotakin palveluluokituksen mukaista palvelua tai sen osaa tarjotaan kilpailutilanteessa markkinoilla. Tällainen palvelu tulisi raportoida myös HKLMY-raportointikokonaisuudessa. Kilpailulain muuttamista koskevissa esitöissä² todetaan kustannusten kohdentamisen osalta, että julkisyhteisön kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittaman taloudellisen toiminnan tulee kattaa kaikki tähän toimintaan liittyvät kustannukset pelkkien suoritteiden tuottamisesta aiheutuvien kustannusten sijaan. Kustannuslaskennassa käytettyjen jakoperusteiden tulee olla aiheuttamisperiaatteen mukaisia ja niiden mukaan laaditun tuloslaskelman tulee antaa oikea kuva markkinoilla kilpailutilanteessa harjoitettavan taloudellisen toiminnan kannattavuudesta, kun sitä tarkastellaan itsenäisenä toimintona.

5. Lausuntonne THL:n Sairaaloiden tuottavuus -kyselyn taloustietojen sisällyttämisestä raportointiin (ks. taulukkomallit, HHYTT, välilehti k-t01 THL:n erillistarpeet hyvinvointialueilta ja hyvinvointiyhtymiltä)

-

6. Lausuntonne teknisistä määritteistä ja pakollisuuksista (taulukkomallit ja tekniset taksonomia- ja tiedostopaketit, ks. linkit)

KKV:llä ei ole lausuttavaa teknisistä taksonomia- ja tiedostopaketeista. KKV on tutustunut tiedostopakettiin, jossa kuvataan hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän taulukkomallit sekä koontitaulukko taulukkomalleista. KKV pitää myönteisenä uusia HTOLT- ja HKLMY-raportointikokonaisuuksia, joka huomioivat kilpailutilanteessa markkinoilla taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt.

KKV toteaa, että kilpailulain 30 d § määrittelee vähimmäisvaatimukset julkisyhteisön taloudellisen toiminnan eriyttämiselle ja dokumentoinnille, ellei muussa lainsäädännössä nimenomaisesti säädetä toisin. Kirjanpidon eriyttäminen ja dokumentointi on tehtävä kilpailulain eriyttämissäännöksen mukaisesti, jos muun lainsäädännön nojalla toteutettu toiminnan eriyttäminen ja dokumentointi eivät vastaa säännöksen vaatimuksia.

Lopuksi KKV haluaa vielä tuoda esille muutamia asian valmisteluvaiheessa esitettyjä huolia, jotka todennäköisesti nousevat esille myös lausuntokierroksella. Valmistelun aikana on esitetty huolia siitä, että uusi kilpailulain 30 d §:n tuloslaskelmat sisältävä raportointikokonaisuus lisäisi merkittävästi kuntien ja hyvinvointialueiden hallinnollista taakkaa. Kilpailulain 30 d §:n soveltuessa kunnan toimintaan säädöksen edellyttämät tuloslaskelmat on kuitenkin jo kilpailulain perusteella laadittava ja esitettävä tilinpäätöksessä, minkä vuoksi KKV katsoo, ettei jo laadittujen tuloslaskelmien automaattisesta raportoinnista johtuvaa hallinnollisen taakan lisäystä näin ollen voida pitää vähäistä suurempana.

Huolia on esitetty myös sen suhteen, ettei tietotarve kilpailulain mukaisten tietojen osalta olisi pysyvä eikä myöskään perusteltu, koska tiedot hyödyttäisivät vain KKV:a. Kilpailulain 30 d §:n

mukainen tietotarve on pysyvä. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että HTOLT- ja HKLMY-raportointikokonaisuuksien informaatio hyödyttää paitsi KKV:n kilpailuneutraliteettivalvontaa, tuottaa tärkeää tietoa verovarojen sijoittamisesta elinkeinotoimintaan myös laajemmin julkista päätöksentekoa, tutkimusta ja tilastointia varten.

Kirsi Leivo Peter Karlsson

pääjohtaja johtava asiantuntija

1 HE 68/2018 vp, s. 54.

2 HE 68/2018, s. 54-55.

Karlsson Peter
Kilpailu- ja kuluttajavirasto